

ἀδελφοῦ καὶ τὸ μονότονο τικ-τάκ τοῦ ὥρολογιοῦ ἦταν ἡ πενθιμώτερη συνοδεία.

Κι ἔξαφνα μέσα στὴν αὐλὴ κάποια παιδάκια μ' ἓνα στολισμένο μὲ χρωματιστὰ χαρτιὰ φαναράκι, πὺν ἔρριξε χαρωπὲς ἀναλαμπὲς μέσα στὸ ἀραιὸ ἀκόμα σκοτάδι, παιδάκια, πὺν δὲν μποροῦσαν νὰ ξέρουν καὶ νὰ νοιώσουν τὴ λύπη τοῦ σπιτιοῦ, ἄρχισαν μὲ τὶς δροσερὲς φωνίτσες τους τὰ κάλαντα τῆς πρωτοχονιάς.

Ἡ χαρὰ χτυποῦσε στὴ θύρα τοῦ λυπημένου σπιτιοῦ, γιὰ νὰ κάνει τὴ λύπη του μεγαλείτερη. Τὸ σιωπηλὸ κλάμα τῆς μητέρας ἔγεινεν ἀμέσως ἓνας σιγανός, σὰν τὸν ψίθυρο τοῦ ρυακιοῦ θρηῆνος, τὰ σύννεφα τοῦ καπνοῦ τοῦ τσιγάρου τοῦ πατέρα διαλύθησαν, καὶ φάνηκε ὁ πόνος του, καὶ τὰ χέρια του, πὺν κρατοῦσαν τὴν ἔφημερίδα, τὴν ἀφήσανε καὶ κρύψανε τὸ πρόσωπο τοῦ ἀδελφοῦ. Σὲ λιγάκι οἱ τρεῖς ἀποτελοῦσαν ἓνα σύμπλεγμα σπαραχτικὸ καὶ τὸ σιγανὸ κλάμα τους ἔνωσε τὰ δάκρυά τους σ' ἓνα ρυάκι, πὺν κυλοῦσε πρὸς τὴν κοιλάδα τῶν νεκρῶν, γιὰ νὰ πιεῖ καὶ νὰ δροσιστεῖ ἡ ἀγαπημένη τους πεθαμένη.

Καὶ τὰ παιδάκια, πὺν τραγουδοῦσαν τὰ κάλαντα τῆς πρωτοχονιάς ἔξω στὴν αὐλὴ, κόψανε ξαφνικὰ τὸ τραγοῦδι τους καὶ φύγανε χωρὶς φιλοδώρημα, γιὰτὶ βγῆκε μιὰ γειτόνισσα καὶ τοὺς εἶπε, πὺν δὲν τραγουδᾶνε τὰ κάλαντα στὰ λυπημένα σπίτια.

Α. ΑΡΓΗΣ

ΤΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Στὶς 14, 15 καὶ 16 τοῦ Ἀπριλίη μέσα στὴ μὲ γοῦστο κι εὐπρέπεια στολισμένη σάλα τῆς Τοσιτσαίας μας σχολῆς ἑκατὸν εἴκοσι—κατὰ μέσον ὄρο—Δάσκαλοι, Δασκάλες, Καθηγητὲς καὶ Καθηγήτριες τῆς Ἀλεξάνδρειας, τοῦ Καίρου καὶ τοῦ ἑσωτερικοῦ (ἀντιπροσωπεύθησαν 31 ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ 14 Κοινότητες) ἔκαναν τὸ πρῶτο τους Συνέδριο γιὰ νὰ μελετήσουν—ὑψιστοὶ θεοί!—ὄχι τὴν καλυτέρευση τῆς οἰκονομικὰ πράγματι στενόχωρης θέσης τους, ἀλλ' ἀκριβῶς στὶς παραμονὲς μιᾶς νέας περικοπῆς τῶν μισθῶν τους—ἓνα ἐκπαιδευτικὸ πρόβλημα, τὸ καθαυτὸ σχολικὸ ζήτημα τοῦ Αἰγυπτιώτη Ἑλληνισμοῦ: πὺν θ' ἀπο-

κτίσουμε σχολεία πού νά μᾶς ἐξυπηρετοῦν ἀνάλογα μέ τίς
ἰδιαιτέρες τοπικές μας συνθήκες! Καί στίς τρεῖς ἐκεῖνες γε-
μάτες ἀπό ἐργασία ἐντατική μέρες ἔκαναν ἀνακοινώσεις
φωτισμένες καί στέρες, γιατί στηρίζονταν σέ πράγματα κι
ὄχι σέ σοφία βιβλιακή, συζήτησαν σεμνά, μέ τάκτι, μέ θάρ-
ρος γνώμης, μέ σεβασμό τῶν ἀντιφρονούντων, μέ ἀντικει-
μενικότητα, μέ ἐνθουσιασμό, καί κατάληξαν σέ πορίσματα
συγχρονισμένα, καλοδεμένα, παστρικά, φιλοσοφημένα, ὁ-
θᾶ ἀπό τήν πρώτη ὡς τήν τελευταία τους λέξη. Νά! γιατί
ὄλοι ὅσοι— μὴ εἰδικοί, ἀλλά ἐνδιαφερόμενοι γιά τήν παι-
δεία, ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων καί κοσμικοὶ περιεργοί—
παρακολούθησαν τίς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου καί χωρὶς νά
τὸ θέλουν καρφώθηκαν στίς καρέκλες καί δέν ξεκολλοῦσαν
παρὰ ὅταν τελείωναν αἱ πολύωρες συνεδρίες, καί τότε
ἀκόμα μὴ νιώθοντας κούραση ἀλλὰ λύπη, κατέβαιναν τίς
σκάλες τῆς Τοισσαίας μ' ἐκφράσεις εἰλικρινοῦς θαυμασμοῦ
στὰ χεῖλη :

— Ἔχομε Δασκάλους πολιτισμένους.

— Τὸ Συνεδριό τους εἶνε ἔργο πολιτισμοῦ!

Δὲν εἴμαστε εἰδικοί στὰ ἐκπαιδευτικά ζητήματα καί δὲν
ἔχομε ἀξιώσεις κριτικῶν. Ἐνα πρᾶγμα ὅμως πού ἐνιωθε
κι ὁ πρῶτος τυχὼν ὅταν πρόσεχε στὰ λεγόμενα καί στὰ
πρόσωπα, πρέπει νά τὸ τονίσουμε γιατί ἔχει μεγάλη σημα-
σία γιά τὸ— ὄχι ἀπώτερο ἀλλὰ— προσεχές μέλλον τῶν
σχολείων μας: ἡ νέα γενεὰ τῶν Δασκάλων καί τῶν Καθη-
γητῶν μας, ἀντίθετα πρὸς τὴ ρουτίνα τῆς παλαιᾶς πού περνᾶ
πιὰ καί σβύνει μέρα μέ τὴν ἡμέρα, ἔρχεται μ' ἐπαναστα-
τικές— στήν ψυχολογική κι ὄχι στήν κοινωνική σημασία
τοῦ ὄρου— διαθέσεις ν' ἀνατρέψει τὴν ἀποστεωμένη scho-
λικὴ ζωὴ κι ἐργασία καί ν' ἀνοίξει διάπλατα τὰ παράθυρα
τῶν σχολείων μας γιά νά πλημμυρίσει τίς τάξεις των φῶς
κι ἀγέρας, τὸ φῶς τῆς ψυχολογημένης διδακτικῆς κι ὁ ἀγέ-
ρας τῆς πάλλουσας, τῆς χαρούμενης, τῆς νεάζουσας ζωῆς!
Οἱ ἀνακοινώσεις τοῦ Κου Πανέτσου γιά τίς συγχρο-
νιστικὲς προσπάθειες τοῦ ἴδιου καί τοῦ Κου Ε. Παπανού-
τσου στίς δοκιμαστικὲς τάξεις τοῦ Γυμνασίου μας, τοῦ Κου
Γ. Ἀθανασιάδη γιά τὰ ὅσα φωτισμένα καί καινούργια γιά
τὸ ἑλληνικὸ δημοτικὸ σχολεῖο ἔκανε καί κάνει στήν Ἀστική
σχολὴ τοῦ Καίρου, καί τῆς Κας Πην. Χρηστάκου γιά τὰ
ὅσα πέτυχε ἀναδιοργανώνοντας τὸ ἀνώτερο Παρθεναγωγεῖο
τοῦ Καίρου, ἀκούστηκαν καί θὰ διαβαστοῦν— τώρα πού
καθὼς μαθαίνομε, θὰ τυπωθοῦν οἱ ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου

σὲ τεῦχος χωριστό, — *πρέπει* νὰ διαβαστοῦν πολὺ προσεχτικά. Ἔχουν μεγάλη, τεράστια σημασία, γιατί δὲν εἶναι λόγια κούφια, ἀλλὰ προσπάθειες πραγματικές. Ἄπ' αὐτὲς ἐλπίζομε ὅτι θὰ ζωντανέψει τὸ ἑλληνικὸ σχολεῖο τῆς Αἰγύπτου σὲ ἓνα αὐριο, πού πιστέβουμε ὅτι δὲν εἶναι μακρυνό. Μέσ' ἀπ' αὐτὲς θὰ βγεῖ — *ἂν* βγεῖ, κι ὠρισμένως *θὰ* βγεῖ κάποτε — ἓνα συγχρονισμένο κι ἄξιο τοῦ ὀνόματός του ἑλληνικὸ σχολεῖο σὲ τοῦτον ἔδῳ τὸν τόπο.

Τὸ ἀπόγεμα τῆς δευτέρας ἡμέρας ξέσπασε μέσα στὴν ἡμερὴ ἀτμόσφαιρα τοῦ Συνεδρίου ἢ θύελλα τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος. Ἦταν ἀδύνατο νὰ τὸ ἀποφύγουν οἱ Δάσκαλοι μας. Τὸ ἐκπαιδευτικὸ μας πρόβλημα εἶναι στενότατα συνυφασμένο μὲ τὸ γλωσσικό. Κ' οἱ Σύεδροι ρωτήθηκαν κι ὑποχρεώθηκαν νὰ ὀρίσουν τὴ στάση τους ἀντίκρουσθὲν τὴ γλώσσα τοῦ Δημοτ. Σχολείου. Στὴν Ἑλλάδα νομοθετικὰ ἔχει τὸ ζήτημα τοῦτο ρυθμιστεῖ μιὰ γιὰ πάντα. Ἐδῶ ἐπιμένουν οἱ ὑπεύθυνοί μας ν' ἀγνοοῦν τὴν ἐπίσημα ἀπὸ τὸ κράτος δοσμένη λύση, γιατί δὲν συμφωνεῖ μὲ τὶς παλαιωμένες γλωσσικὲς τῶν πεποιθήσεις. Κ' ἡ συζήτηση πῆρε ζωντότητα κι ὀρμὴ ἐνδιαφέρουσα, συγκινητική. Ἡ παλαιὰ γενεὰ ἔδωσε στὸ ζήτημα τοῦτο τὴν ἀποφασιστικότερη μάχη, κι ἀπέτυχε πανηγυρικά. Δείχτηκε πόσο τὰ ὄπλα τῆς εἶναι φθααρμένα. Οἱ νέοι κέρδισαν τὸ ζήτημα καὶ μάλιστα παληκαρῖσια. Κατὰ πρόσωπο τῶν παλαιῶν πού εἶναι—οἱ περισσότεροι—καὶ διευθυντὲς τῶν φώναξαν τὴν ἀλήθεια μὲ θάρρος καὶ ζωντάνια πού τοὺς τιμᾷ. Σὲ μιὰ στιγμή ἓνας ἐκπρόσωπος τοῦ καθεστῶτος εἶπε τὰ ἐξῆς ἀξιωματικῶς γιὰ τὴ δημοτικὴ λόγια: «Στὸ βάθος ἢ διαφορὰ τῆς ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα εἶναι ἓνα *ν*!» Μὰ ὅταν ἀκούστηκε ἡ γεμάτη αὐστηρότητα κι ἱερὴ ἀγανάκτηση ἀπάντηση τοῦ Κου Ε. Παπανούτσου: «Ὅχι Κύριοι! Ἡ διαφορὰ δὲν εἶναι ἓνα *ν*, εἶναι διαφορὰ ἰδιοσυγκρασίας, γενεῶν, ἐποχῶν, αἰῶνων, πολιτισμῶν!», τὰ αὐθόρμητα κι ἀσυγκράτητα χειροκροτήματα τῶν δασκάλων μας ἔδειξαν πραγματικῶς πού ἔγκειται ἡ διαφορὰ: στὰ χρόνια. Καὶ τὰ νεῖατα μὲ τὴν ψηφοφορία πού ἀκολούθησε κέρδισαν. Ἀλλοίμονο ἂν ἔχαναν. Ὅταν σκεφθοῦμε τὶ χρωστάει στὸν ἐκπαιδευτικὸ Δημοτικισμό τὸ νεοελληνικὸ σχολεῖο, θὰ ἔπρεπε ν' ἀπελπιστοῦμε ἀπὸ τώρα, ἂν οἱ Δασκάλοι μας ἀποφάσιζαν νὰ διδάσκεται ἀποκλειστικὰ ἢ καθαρεύουσα στὸ Δημοτικὸ μας!

Ἐνα ἀπὸ τὰ πορίσματα τοῦ Συνεδρίου εἶναι ἡ σύ-

σταση νὰ περιοριστοῦν οἱ γυμνασιακὲς σπουδὲς γιατί δὲν ἐξυπηρετοῦν τὸν μικροαστικὸ—κατὰ τὸ πλεῖστον—Ἑλληνισμὸ τῆς Αἰγύπτου. Ἐνα μπράβο στοὺς Δασκάλους μας ποὺ μὲ τὸ κύρος τῆς εἰδικότητάς των φώναξαν αὐτὴ τὴν ἀλήθεια. «Μανία Γυμνασίων» μπορεῖ νὰ χαρακτηρίσει κανεὶς τὴν ἐκπαιδευτικὴ πολιτικὴ τῶν Κοινοτήτων μας τοῦτα τὰ τελευταῖα χρόνια. Ἄγνοοῦν τὶς πραγματικὲς βιοτικὲς ἀνάγκες τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου κι ἀπὸ ματαιοδοξία γι' ἄλλο τίποτα δὲν φροντίζουν, παρὰ νὰ δώσουν τὸ ψευτοκλασσικὸ λουστρο στὰ παιδιὰ μας. Κι ὄχι τὰ πραγματικὰ ἐφόδια ποὺ θὰ τ' ἀξιῶσουν τὰ ζήσουν δημιουργικὰ κι ἀνθρωπινὰ μέσα στοὺς καινούριους ὅρους ποὺ διαμορφώθηκαν στὶς ἡμέρες μας γιὰ τὶς ἑλληνικὲς παροικίαι τῆς Αἰγύπτου. Ἐκεῖνοι ποὺ ἔπρεπε νὰ διαμαρτυρηθοῦν τελευταῖοι γιὰ τούτῃ τὴν κατάστασι ἦσαν οἱ Δασκάλοι καὶ Καθηγητὲς μας, γιατί σιὸ τέλος-τέλος αὐτοὶ δὲν παλέβουν στὴν ἀγορὰ γιὰ νὰ ζήσουν κι εἶναι πολὺ φυσικὸ νὰ μὴ ξέρουν τοὺς βιοτικὸς μας ἔδῳ ὅρους. Κι ὅμως οἱ Δάσκαλοί μας τὸ φωνάζουν τώρα ὁμαδικὰ πρῶτοι. Ὅσοι διευθύνουν ὑπεύθυνα τὴν Κοινοτικὴ μας παιδεία ἄς προσέξουν τὴ σύστασή τους. Ἄς δώσουν τὸ γρηγορότερο πρακτικὸ χαρακτῆρα στὶς σπουδὲς τῶν παιδιῶν μας. Ἡ εὐθύνη τους ἀπέναντι τοῦ μέλλοντος τοῦ Αἰγυπτιώτη Ἑλληνισμοῦ εἶναι μεγάλη. Ἄν δὲν ἀνασκουμπωθοῦν γιὰ ν' ἀναθεωρήσουν τὴν ἐκπαιδευτικὴ τους πολιτικὴ, ἄς τὸ ξέρουν ἀπὸ τώρα, ὅτι τὰ Ἑλληνόπουλα στὸν ἀγῶνα τους νὰ ριζώσουν ἔδῳ αὔριο θὰ χουν πολὺ μειονεχτικὰ ὄπλα γιὰ νὰ πολεμοῦν καὶ θὰ παραμεριστοῦν ἀπὸ ἐντόπιους καὶ ξένους.

Τελειώνοντας αἰσθανόμαστε τὴν ὑποχρέωσι νὰ συγκαροῦμε τὴν «Ἑλληνικὴ Διδασκαλικὴ Ἐνωσι» ποὺ χε τὴν πρωτοβουλίαν νὰ συγκαλέσει τὸ Συνέδριον καὶ ποὺ τὸ ὄργάνωσε λαμπρὰ καὶ παραδειγματικὰ. Ἄς εὐχηθοῦμε ὁ θεσμός τῶν διδασκαλικῶν Συνεδρίων νὰ καθιερωθεῖ στὴν Αἴγυπτον καὶ τὰ ἐρχόμενα ποὺ θὰ γίνουν νὰ συνεχίσουν τὴν ὡραία παράδοσι ποὺ ἀρχίζει μὲ τὸ πρῶτον. Καὶ μόνο νὰ μείνουν στὸ ὕψος καὶ στὴν σοβαρότητα τοῦ πρώτου, πρέπει τὰ ἐρχόμενα νὰ τὸ θεωρήσουν μεγάλην ἐπιτυχίαν.

A. T.